

Kursplan

för kurs på avancerad nivå

Specialpedagogik: Tekniker, tillämpning och didaktik inom synpedagogiskt arbete

15.0 Högskolepoäng

15.0 ECTS credits

Special Education: Adaptive Skills, Application and Didactics for Vision (Impairment) Pedagogy and Vision Rehabilitation

Kurskod:	UQ20SY
Gäller från:	VT 2010
Fastställd:	2009-11-11
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Ämne	Specialpedagogik

Beslut

Kursen ingår i *Masterprogram i specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik och synpedagogiskt arbete, 120 hp*.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd av institutionsstyrelsen 2009–11–11.

Kursplanen är giltig fr.o.m. termin V10.

Beslut om upphävande är fattat av institutionsstyrelsen vid specialpedagogiska institutionen den 2020-05-26.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Kursen ingår i *Masterprogram i specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik och synpedagogiskt arbete*. För tillträde till kursen krävs att studenten antagits till masterprogrammet.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
DK01	Tekniker, tillämpning & didaktik inom synpedagogiskt arbete	15

Kursens innehåll

Kursen fokuserar de tekniker som barn, ungdomar, vuxna och äldre med synnedsättning eller blindhet använder sig av för att utföra dagliga aktiviteter i sitt vardagsliv avseende delaktighet i personlig vård, boendeaktiviteter, arbete, studier, lek och fritid. Kursen tar sin utgångspunkt i den teoretiska mångvetenskapliga grunden för synpedagogik och synpedagogiskt arbete som behandlades på kursen *Specialpedagogik: Teoretiska grunder för synpedagogik och synpedagogiskt arbete*.

Kursen handlar om hur personer med synnedsättning eller blindhet kan utveckla, förbättra, vidmakthålla eller kompensera nedsatt aktivitetsförmåga med tonvikt på tekniker som används för att utföra aktiviteter i vardagen. Särskilt behandlas orientering och förflyttning samt läsning och skrivning. Inom området orientering och förflyttning bearbetas teori och tillvägagångssätt för att perceptuellt relatera till den fysiska miljön, röra sig på ett säkert sätt, ledsagning och att orientera i närmiljön. En grundläggande introduktion ges av tekniska hjälpmedel inom området. Avseende läsning bearbetas aktuell läsforskning ur olika perspektiv. Vidare bearbetas varierande lässätt som personer med synnedsättning eller blindhet använder sig av, t.ex. punktskrift, läsning via tal och läsning med optiska eller elektroniska hjälpmedel. Utgångspunkt tas i

aktuella teorier om läsning och optik, samt ergonomiska, akustiska och belysningsmässiga förutsättningar för ett optimalt läsande. Dessutom behandlas utförandet av hushållsaktiviteter och måltider.

Didaktik presenteras som grundläggande för det synpedagogiska arbetet avseende både att lära nytt och att lära på nytt. Undervisning både individuellt och i grupp problematiseras samt hur undervisning kan bedrivas i relation till människors varierande livssituation. Avslutningsvis diskuteras problematiken kring att utarbeta evidens för de insatser som utförs inom synpedagogiskt arbete.

Förväntade studieresultat

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs ska studenten:

- visa fördjupad kunskap om undervisning och ett didaktiskt förankrat arbetssätt vid utförande av synpedagogiskt arbete,
- kunna identifiera och analysera personers med synnedsättning möjligheter och hinder att förbättra, vidmakthålla eller kompensera nedsatt aktivitetsförmåga,
- visa färdighet och fördjupad kunskap om personers med synnedsättning eller blindhet förutsättningar och villkor för att kunna förflytta och orientera sig på ett grundläggande sätt,
- visa färdighet att skriva och läsa punktskrift,
- visa fördjupad kunskap om hur en synnedsättning inverkar på en persons förmåga att läsa och hur denna kan tränas på olika sätt,
- kunna integrera teori om optik vid utprovning av och träning i att hantera optiska och elektronoptiska hjälpmedel, och
- visa kunskap om hur evidens skulle kunna utarbetas för att säkerställa effekter av synpedagogiskt arbete.

Undervisning

De olika teknikerna och didaktik kommer att introduceras dels via föreläsningar, dels via praktiska övningar där synnedsättning eller blindhet simuleras. De egna erfarenheterna avser att ge större förståelse för den problematik som kan uppstå för personer med synnedsättning eller blindhet i olika vardagliga situationer. Parallellt med att olika tekniker introduceras läses litteratur som avser att förankra teknikerna i aktuell forskning och teori.

Kunskapskontroll och examination

Kunskapskontroll sker genom olika examinationsformer. Orientering och förflyttning samt punktskrift examineras genom individuella praktiska uppgifter med betygen G eller U. Optik och läsning examineras via individuell skriftlig uppgift enligt sjugradig betygsskala. Kursens didaktiska moment och möjligheter att utarbeta evidens examineras via genomförande och dokumentation av en fallstudie vilken bedöms enligt sjugradig betygsskala.

Betygsättning på kurs sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt

B = Mycket bra

C = Bra

D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt

Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget G på de praktiska och den individuella uppgiften och lägst betyget E på fallstudieuppgiften.

Kursens betygsgränser delas ut vid kursstart.

Studerande som fått betyget Fx eller F på prov har rätt att genomgå minst fyra ytterligare prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E. Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov två gånger av en examinator, har rätt att begära att en annan examinator utses för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs högst tre gånger under en tvåårsperiod efter det att kursplanen slutat gälla. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Med prov jämföras också andra obligatoriska moment eller delmoment i kursen.

Kurslitteratur

- Arfwedsson, Gerd B. (1998). *Undervisningens teorier och praktiker (Didactica 6)*. Stockholm: HLS Förlag. (Del 1, 215 sid)
- Axelsson Lindh, Lisbeth & Bernhardsson, Helen (2007). *Med sikte mot aktivitet*. Nacka: Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter. (50 sid)
- Bengtsson, Jan (2004). Försök till en ontologisk förståelse av undervisning. I J. Bengtsson (Red.), *Utmaningar i filosofisk pedagogik* (s. 17–39). Lund: Studentlitteratur. (20 sid)
- Berndtsson, Inger (2005). Tekniska hjälpmedel, synskadade och samhället. I J. Bengtsson (Red.), *Med livsvärlden som grund. Bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning* (Andra upplagan, s. 81–103). Lund: Studentlitteratur. (21 sid)
- Bilius, Kristina (2003). *Vardagstips för synskadade* (Andra upplagan). Uppsala: SRF Rehab. (104 sid)
- Brunnström, Gunilla (2004). Betydelsen av bra belysning. I H. Wijk (Red.), *Goda miljöer och aktiviteter för äldre* (s. 59–78). Lund: Studentlitteratur. (19 sid)
- Bäckman, Örjan (2002). Training reading ability – the difference between dependence/dissatisfaction and independence/satisfaction for elderly patients with low vision. *Visual Impairment Research*, 4(2), 123–130. (7 sid)
- Corn, Anne L., & Koenig, Alan J. (1996). Perspectives on low vision. I A. L. Corn & A. J. Koenig (Red.), *Foundations of low vision: Clinical and functional perspectives* (s. 3–25). New York: AFB Press. (23 sid)
- Dahlin Ivanoff, Synneve (2007). *Att finna nya vägar. Det vetenskapliga arbetet att ta fram ett hälsoutbildningsprogram för äldre personer med åldersförändringar i gula fläcken* (Best nr 07318). Vällingby: Hjälpmedelsinstitutet. (32 sid)
- Ek, Ulla, Fellenius, Kerstin & Jacobson, Lena (2003). Reading acquisition, cognitive and visual development, and self-esteem in four children with cerebral visual impairment. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 97(12), 741–754. (14 sid)
- Eriksson, Kristina, Sjöstrand, Johan & Kroksmark, Ulla (2008). Svårt att avgöra när ögonsjukdom leder till funktionshinder. Patientskattning av synfunktionen bra stöd för läkarens bedömning. *Läkartidningen*, 105(24–25), 1855–1858. (4 sid)
- Fangen, Katrine (2005). *Deltagande observation*. Stockholm: Liber. (298 sid)
- Fields, Julie. E. (1964). *Sinnesövningar för blinda*. The New Outlook for the Blind (Översätn. A. Degerman). (11 sid)
- Fosse, Per & Klingenberg, Oliv G. (2008). *Pedagogiske og psykologiske perspektiver på opplæring av synshemmede*. Trondheim: Tambartun kompetansesenter och Snøfugl. <http://www.snoefugl.no> (160 sid)
- Higgerty, Moira J., & William, Allison C. (2005). Orientation and mobility training using small groups. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 99(12), 755–764. (10 sid)
- Higgins, Kent E., & Bailey, Ian L. (2000). Visual disorders and performance of specific tasks requiring vision. I B. Silverstone, M. A. Lang, B. P. Rosenthal, & E. E. Faye (Red.), *The Lighthouse handbook on vision impairment and vision rehabilitation* (s. 287–315). New York: Oxford University Press. (23 sid)
- Hjälpmedelsinstitutet. (2003). *Att finna nya vägar. Information för äldre personer med makuladegeneration – åldersförändringar i gula fläcken*. Vällingby: Hjälpmedelsinstitutet. (116 sid)
- Inde, Krister (Red.) (2005). *Synträning* (Red råd, Ö. Bäckman, M. Grube, J. Gustafsson, & L. Hemmingsen). Karlstad: Indenova AB i samarbete med LTH Certec Lund. (136 sid)
- Jacobsson, William H. (1993). *The art and science of teaching orientation and mobility to persons with visual impairments*. New York, NY: AFB Press. (Kap 1–6, 104 sid)
- Karlsson, Gunnar (1999). *Leva som blind. Fenomenologisk–psykologiska undersökningar*. Stockholm: Carlssons. (153 sid)

Lutteman, Barbro (2008). *Komplettering och slutrapport av synversionen av ADL-Taxonomi*. Örebro Läns Landsting: Syncentralen. (13 sid)

Melin, Elisabeth & Westman, Ylva (2004). *Mobility i skolan.Handledning i förflyttningsteknik* (Andra uppl.). Stockholm: Specialpedagogiska skolmyndigheten. (110 sid)

Miles, Barbara (2002). *Att tala händernas språk från hand till hand* (Övers. K. Arman). Gnesta: Specialpedagogiska institutet, Resurscenter dövsblind. (Original publicerat 1998, DB-Link). (19 sid)

Myndigheten för skolutveckling. (2007). *Att läsa och skriva □ forskning och beprövad erfarenhet*. Stockholm: Liber distribution.
<http://www.skolverket.se> (129 sid)

Punktskriftsnämnden. (2009). *Svenska skrivregler för punktskrift utgivna av Punktskriftsnämnden i samarbete med Språkrådet* (Andra upplagan). Johanneshov: Talboks och punktskriftsbiblioteket. (103 sid)

Rex, Evelyn J., Koenig, Alan J., Wormsley, Diane P., & Baker, Robert L. (1994). *Foundation of braille literacy*. New York: AFB Press. (148 sid)

Rubin, Gary S. (2000). Perceptual correlates of optical disorders of middle and later life. I B. Silverstone, M. A. Lang, B. P. Rosenthal, & E. E. Faye (Red.), *The Lighthouse handbook on vision impairment and vision rehabilitation* (s. 249□261). New York: Oxford University Press. (10 sid)

SEnior. (2009). *Test- och träningsmaterial att användas inom synrehabilitering*. Vision Enabling Laboratory, Högskolan i Kalmar och Indenova AB. (ca 100 sid)

Skolöverstyrelsen. (1972). *Omställning och träning för synskadade*. Läroplan X 21.24.11. Speciella anvisningar (s. 11□30). (20 sid)

Uljens, Michael (Red.). (1997). *Didaktik □ teori, reflektion och praktik*. Lund: Studentlitteratur. (Kapitel 1□3, 74 sid)

Virgili, Gianni & Acosta, Ruthy (2006) *Reading aids for adults with low vision*. Cochrane Database of Systematic Reviews 2006, Issue 4. (11 sid)

Virgili, Gianni & Rubin, Gary (2006). Orientation and mobility training for adults with low vision. *Cochrane Database of Systematic Reviews 2006, Issue 3*. (11 sid)

Zimmerman, George J. (1996). Optics and low vision devices. I A. L. Corn & A. J. Koenig (Red.), *Foundations of low vision: Clinical and functional perspectives* (s.115□142). New York: AFB Press. (28 sid)

Artiklar på nordiska språk och engelska tillkommer.